

MARTINE LETTERIE

WIJ WOONDEN HIER

ILLUSTRATIES SASKIA HALFMOUW

Leopold | Amsterdam

INHOUD

DE PETTENCLUB

Een geheim 7

DE PETTENCLUB

De pettenclub 73

BRAM • 1939-1945

Afluisteren 15
Verhuisd 19
We moeten hier weg 22
Verboden voor joden 28
Een trein naar Frankrijk 33
Oproep voor Westerbork 37
In de onderduik 42
De jamoorlog 47
Kerstmis 52
Mama 58
Hongerwinter 62
Hij sprak Engels! 67

SONJA • 1940-1945

Oorlog! 81
De eerste schooldag 85
De joodse school 89
Oom Saal 94
Een onderduiker 99
Waar is je vader? 103
Een gratis kerstboom 108
Bommen op de stad 113
Honger 118
Papa 123

DE PETTENCLUB

Struikelstenen 128

DE PETTENCLUB

Een goed idee! 157

DAVID • 1940-1948

Geen huis meer 135

Alles is anders 141

Naar school 146

Bar mitswa 152

Over dit boek 163

EEN GEHEIM

Feline staat bij het zolderraam van haar nieuwe kamer en staart naar buiten. De achtertuin is bedekt met een dun laagje sneeuw.

Ze draait zich om en kijkt om zich heen. Al haar spullen staan er: haar bed, het rode ladekastje met daarboven de boekenplanken en onder het raam haar bureau. Maar toch voelt het niet als haar kamer. Haar spullen lijken zich net zo onwennig te voelen als zij. Net alsof zij ook weten dat dit eerst het huis van opa en oma was. Als ze haar bed nou iets meer naar het raam schuift, zoals het ook in haar oude kamer stond...

Ze duwt het bed naar voren. Oeps! De muur achter haar bed is zachtblauw, behalve het stukje dat vrijkomt – dat is bruin. Mama heeft zo te zien om haar bed heen geschilderd. Dan moet het maar teruggeschoven worden. Als Feline dat probeert te doen, stoot ze per ongeluk tegen het bruine stuk.

Het klapt in één keer open. Het is een luik!

Feline gaat voor het luik zitten. Ze trekt het verder open en ziet een zwart gat. Durft ze...? Ze steekt haar hand uit en voelt. Daar! Ze voelt iets groots en rechthoekigs. Haar hart gaat sneller kloppen. Een doos! Ze trekt de doos uit het gat. Stof dwarrelt in haar gezicht en in haar neus. Ze niest en er waait een nieuwe stofwolk van de doos.

Ze heeft een geheim gevonden!

De doos is van bruin karton en hij is dichtgevouwen. Hij lijkt op de verhuisdozen die mama beneden aan het uitpakken is, maar dan kleiner.

Er trekt een tinteling over haar rug. Wat zou erin zitten?

Ze vouwt de flappen terug. Er ligt een plakboek in.

Feline haalt het eruit en slaat het open. Er zijn stukken uit de krant in geplakt. Ze zijn vast oud, want de foto's zijn in zwart-wit en het papier is vergeeld. Van de bladzijden komt een muffe geur. Voorzichtig slaat ze die om. Dan kijkt ze nog eens naar de kaft van het plakboek.

TER NAGEDACHTENIS AAN HEN DIE VIELEN. 1940-1945, staat erop. Het plakboek gaat over de Tweede Wereldoorlog!

'Feline, ga je mee naar de stad?'

Net voor Feline het boek dicht wil slaan, ziet ze twee namen staan aan de binnenkant van de kaft. De haartjes in haar nek gaan overeind staan. Een ervan kent ze maar al te goed. Het is die van opa.

Ze springt op, trekt de deur open en roept: 'Ik kom!'

Ze pakt het katoenen tasje waarin ze haar knuffels heeft verhuisd en ze stopt het plakboek erin. Als mama de stad in gaat, kan Feline even langs bij opa en oma in hun nieuwe appartement. Dat is immers niet ver van het centrum. Wat zou opa ervan vinden dat ze dit gevonden heeft?

‘Dat heb ik lang niet gezien,’ zegt opa als hij het boek openslaat. ‘Je hebt dus het geheime luik gevonden?’

Feline knikt. ‘Achter mijn bed.’

‘Dat was vroeger mijn slaapkamer, toen ik zo oud was als jij.’ Opa’s ogen twinkelen achter zijn leesbril. ‘Mijn vader is met dit plakboek begonnen, en ik ben ermee doorgegaan. We verzamelden krantenartikelen over de Tweede Wereldoorlog, en dan vooral over Zutphen, en Warnsveld, waar wij wonen. Nu is het natuurlijk één stad, maar vroeger was Warnsveld een apart dorp. Volgens mijn vader kon je aan de buitenkant van huizen niet zien, wat er binnen gebeurd was. Dus als hij een verhaal vond

dat over de oorlogstijd in Zutphen ging, knipte hij het uit en plakte het in dit boek. Zo wilde hij de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend houden. En ik hielp hem daarbij.’

Opa bladert door het boek. ‘Kijk, dit verhaal heb ik altijd zo indrukwekkend gevonden.’ Hij tikt met zijn vinger op een artikel. ‘Naar die man is later een straat genoemd. Zijn familie heeft tien onderduikers in huis gehad in de oorlog. Tien! Dat was hartstikke

gevaarlijk.' Dan geeft hij het plakboek weer aan Feline. 'Ons boek is nu van jou. Misschien kun jij ermee verdergaan?'

Feline aait voorzichtig over de bladzijde. Ze ziet een krantenbericht met een fotootje van een meneer en van een huis. Dat ziet er toch heel gewoon uit? Tien mensen! En er woonde dus blijkbaar ook al een familie. Hoe deden ze dat?

'Waar is dat huis, opa?' vraagt ze dan.

Opa staat op en loopt naar het kleine bureautje dat voor het raam staat. 'Ik teken een kaartje voor je.' Hij rommelt even in een laatje en komt terug met een vel papier en een pen.

Als hij zit te tekenen, gaat oma's telefoon.

Oma kijkt naar het scherm. 'Het is je moeder!' Dan neemt ze op. 'Hallo schat!'

Feline herkent haar moeders stem, die enthousiast tegen oma praat.

'Dat is goed, ik zal het haar zeggen.' Oma zegt gedag en hangt op.

'Je moet je kaart nog iets uitbreiden. Janneke is haar schoolvriendin Els tegengekomen en ze drinken nu koffie in dat tentje op de hoek van de markt. Ze vraagt of Feline daarheen kan komen. Kun je dat op je kaartje tekenen? Dan kan ze mooi eerst langs dat huis lopen. Dat is in de goede richting.'

Even later loopt Feline door de straat waarover opa haar vertelde. Die heet de Oudewand. Dan blijft ze staan.

Dat is toevallig. Voor het huis met nummer 94 staat een jongen van haar eigen leeftijd. Hij heeft een bril en op zijn donkere krullen draagt hij een gele ribfluwelen pet, een beetje naar achteren geschoven. Met zijn telefoon maakt hij foto's van het huis. Eerst van ver, dan van steeds iets dichterbij.

Aarzelend loopt Feline verder. Als ze uiteindelijk blijft staan, kijkt de jongen haar kant op.

‘Kom jij ook naar dit adres kijken? Doe jij soms ook een project?’
‘Project?’ Feline kijkt hem niet-begrijpend aan.

De jongen haalt zijn schouders op en grinnikt. ‘Mijn beste vriend Arne en ik maken een krant, gewoon voor de lol.’ Hij doet zijn telefoon in zijn zak. ‘Ik heet Max, en jij?’

‘Ik ben Feline. Ik woon hier nog maar net,’ zegt Feline.

‘Welkom in de stad.’ Max lacht en tilt even zijn pet op. ‘Waar ga je naar school?’

Feline noemt de naam van haar school en in welke groep ze komt.

‘Dan kom je bij mij in de klas!’ zegt Max. ‘Leuk! Misschien wil je onze krant wel lezen? Ik zal je er meer over vertellen. Ik maak de krant dus samen met Arne. We wonen allebei in de Beekstraat. Daar was een pettenfabriek. Daarom zijn wij van de pettenclub.’ Max tikt zijn gele pet aan. ‘Arne schrijft een stuk over de fabriek, en ik over een adres dat ermee te maken heeft. Dit adres dus.’ Max wijst naar een bronzen plaat naast de deur. Daarop staat een soort gedicht boven de afbeelding van een duif, en eronder een tekst in kleinere letters. Feline doet een stap dichterbij om het te kunnen lezen.

*In dit huis woonden zeven gezinsleden van de familie
Van der Vegte. Zij verborgen hier van augustus 1942 tot
aan de bevrijding in mei 1945 tien joodse stadsgenoten
die behoorden tot de families Krukziener en Noach.*

Feline kijkt langs de gevel omhoog. Zeventien mensen in dit huis? Hoe dan? Wat is er hier gebeurd en wat heeft dat met die pettenfabriek te maken?

